

ISSN (Print) 2616-7174
ISSN (Online) 2663-2500

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ЖУРНАЛИСТИКА сериясы

JOURNALISM Series

Серия **ЖУРНАЛИСТИКА**

№2(131)/2020

1995 жылдан бастап шығады

Founded in 1995

Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады

Published 4 times a year

Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2020

Nur-Sultan, 2020

Нур-Султан, 2020

Бас редакторы **Қайрат Сак**
ф.ғ.к., профессор, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Бас редактордың орынбасары **Серік Тахан** *ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

Бас редактордың орынбасары **Гүлнар Кендірбай** *PhD, Колумбия университеті, Нью-Йорк, АҚШ*

Редакция алқасы

Алдабергенов Қырықбай	т.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Асанов Камашке	ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан
Әбдіманұлы Өмірхан	ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Әбішева Вера	ф.ғ.д., проф., Е.А. Бөкетов ат. ҚарМУ, Қарағанды, Қазақстан
Әшірбекова Гүлмира	ф.ғ.к., доцент, Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Браун Михаил	PhD, проф., Вайоминг университеті, Ларами, АҚШ
Дзялошинский Иосиф	ф.ғ.д., проф., Экономика жоғары мектебі, Мәскеу, Ресей
Есдаулетов Айтмуханбет	к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Сұлтан, Қазақстан
Жақып Бауыржан	ф.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Жусупова Алматы	ф.ғ.к., доцент, А. Байтұрсынов ат. ҚМУ, Қостанай, Қазақстан
Ирназаров Қудрат	т.ғ.д., проф., М. Ұлықбек ат. Өзбекстан Ұлттық университеті, Ташкент, Өзбекстан
Корконосенко Сергей	саяси ғ.д., проф., Санкт-Петербург мемлекеттік университеті, Санкт-Петербург, Ресей
Қара Әбдізақ	т.ғ.д., проф., Мимар Синан Көркемөнер университеті, Стамбұл, Түркия
Қозыбаев Сағымбай	т.ғ.д., проф., Әл-Фараби ат. ҚазҰУ, Алматы, Қазақстан
Лебедева Татьяна	ф.ғ.д., проф., Еуропа PR институты, Париж, Франция
Нұртазина Роза	саяси ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Омашев Намазалы	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ризун Владимир	ф.ғ.д. проф., Т. Шевченко ат. Киев ұлттық университеті, Киев, Украина
Саид Агил бин Шех	PhD, проф., Малайзия Путра университеті, Серданг, Малайзия
Саудбаев Мадияр	PhD, С. Демирел ат. университет, Алматы, Қазақстан
Сердәлі Бекжігіт	ф.ғ.к., проф. м.а., Қ.А. Ясауи ат. ХҚТУ, Түркістан, Қазақстан
Тоқтағазин Мұратбек	ф.ғ.к., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Халилов Әбдіғани	PhD, проф., Ж. Баласағұн ат. Қырғыз мемлекеттік университеті, Бішкек, Қырғызстан
Ченгел Хулия Касапоглу	PhD, Анкара Хаджы Байрам Вели университеті, Анкара, Түркия
Шайхитдинова Светлана	филос.ғ.д., проф., Қазан федералды университеті, Қазан, Ресей
Шындалиева Меңдігүл	ф.ғ.д., проф., Л.Н. Гумилев ат. ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Шестеркина Людмила	ф.ғ.д., проф., Оңтүстік-Орал мемлекеттік университеті, Челябинск, Ресей
Шульцман Петр	өнертану ғ.к., доцент, Ресей мемлекеттік университеті, Мәскеу, Ресей

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: **Г. Базылхан**

Жауапты хатшы: **Г. Ертасова**

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. **ЖУРНАЛИСТИКА** сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК.
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27. 03. 2018 ж. №16995-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 17 дана. Басуға 09.06.2020 ж. қол қойылды.
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Kairat Sak**

Candidate of Philology, Professor, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Deputy Editor-in-Chief **Serik Takhan** *Doctor of Philology, Prof., Nur-Sultan, Kazakhstan*

Deputy Editor-in-Chief **Gulnar Kendirbai** *PhD, Professor, Columbia University, New York, USA*

Editorial board

Aldabergenov Kyrykbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Asanov Kamashke	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Abdimanuly Omirkhan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Abisheva Vera	Doctor of Philology, Prof., E.A. Buketov KSU, Karaganda, Kazakhstan
Ashirbekova Gulmira	Candidate of Philology, Assoc. Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Brown Michael	PhD, Prof., University of Wyoming, Laramie, USA
Dzyaloshinski Iosif	Doctor of Philology, Prof., Higher School of Economics, Moscow, Russia
Yesdauletov Aitmukhanbet	Candidate of Philology, Associate Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Jakyp Baurjan	Doctor of Philology, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Zhussupova Almatay	Candidate of Philology, Assoc. Prof., A. Baitursynov KSU, Kostanay, Kazakhstan
Irnazarov Kudrat	Candidate of Philology, Assoc.Prof., NUU nam. M. Ulugbek, Tashkent, Uzbekistan
Korkonosenko Sergei	Doctor of Political Sciences, Prof., Saint Petersburg State University, Russia
Kara Abdiuakap	Doctor of Historical Sciences, Prof., Mimar Sinan Fine Art University, Istanbul, Turkey
Kozybayev Sagymbai	Doctor of Historical Sciences, Prof., Al-Farabi KazNU, Almaty, Kazakhstan
Lebedeva Tatiana	Doctor of Philology, Prof., European PR Institute, Paris, France
Nurtazina Roza	Doctor of Political Sciences, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Omashev Namazaly	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Rizun Volodymyr	Doctor of Philology, Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kiev, Ukraine
Syed Agil bin Shekh	PhD, Prof., University Putra Malaysia, Serdang, Malaysia
Saubayev Madiyar	PhD, Prof., Suleyman Demirel University, Almaty, Kazakhstan
Serdali Bekzhigit	Candidate of Philology, Assoc. Prof, A. Yassawi University, Turkestan, Kazakhstan
Toktagazin Muratbek	Candidate of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Khalilov Abdygani	PhD, Prof., KNU named after J. Balasagyn, Bishkek, Kyrgyzstan
Chengel Hulya Kasapoglu	PhD, Prof., Ankara Haci Bayram Veli University, Ankara, Turkey
Shaikhidinova Svetlana	Doctor of Philosophy, Prof., Kazan Federal University, Kazan, Russia
Shindaliyeva Menlikul	Doctor of Philology, Prof., L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan
Shesterkina Ludmila	Doctor of Philology, Prof., South Ural State University, Chelyabinsk, Russia
Shultsman Petr	Candidate of Art, Assoc. Prof., Russian State University, Moscow, Russia

Executive editor, computer layout: **G. Bazylkhan**

Executive Secretary: **G. Yertassova**

Editorial address: 2, K.Satpayev str., of.402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. JOURNALISM Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity off economic conduct «L.N. Gumilyov Eurasian National University», Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No 16995-Ж from 27.03. 2018.

Periodicity: 4 times a year. Circulation: 17 copies. Signed in print: 09.06.2020

Address of printing house: 13/1, Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31413)

Главный редактор: **Кайрат Сак**

кандидат филологических наук, профессор, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Зам. главного редактора: **Серик Тахан** *д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан*

Зам. главного редактора: **Гульнар Кендирбай** *PhD, Колумбийский университет, Нью-Йорк, США*

Редакционная коллегия

Алдабергенов Кырыкбай	<i>д.ист.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Асанов Камашке	<i>д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан</i>
Абдиманулы Омирхан	<i>д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан</i>
Абишева Вера	<i>д.ф.н., проф., КарГУ им. Е.А. Букетова, Караганда, Казахстан</i>
Аширбекова Гулмира	<i>к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Браун Михаил	<i>PhD, проф., Вайомингский университет, Ларамии, США</i>
Дзялошинский Иосиф	<i>д.ф.н., проф., Высшая школа экономики, Москва, Россия</i>
Есдаулетов Айтмуханбет	<i>к.ф.н., доцент, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Жакып Бауыржан	<i>д.ф.н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан</i>
Жусупова Алматай	<i>к. ф. н., доцент, КГУ им. А. Байтурсынова, Костанай, Казахстан</i>
Ирназаров Кудрат	<i>д.ист. н., проф., НУУз им. М. Улугбека, Ташкент, Узбекистан</i>
Корконосенко Сергей	<i>д. полит. н., проф., Санкт-Петербургский государственный университет, Россия</i>
Кара Абдиуакап	<i>д.ист. н., проф., Университет искусств им. Мимара Синана, Стамбул, Турция</i>
Козыбаев Сагымбай	<i>д.ист. н., проф., КазНУ им. аль-Фараби, Алматы, Казахстан</i>
Лебедева Татьяна	<i>д.ф.н., проф., Европейский институт PR, Париж, Франция</i>
Нургазина Роза	<i>д. полит. н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Омашев Намазалы	<i>д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Ризун Владимир	<i>д.ф.н., проф., Киевский национальный университет, Киев, Украина</i>
Саид Агил бин Шех	<i>PhD, проф., Университет Путра Малайзии, Серданг, Малайзия</i>
Саудбаев Мадияр	<i>PhD, проф., Университет Сулейман Демиреля, Алматы, Казахстан</i>
Сердали Бекжигит	<i>к.ф.н., асс. проф., Университет А. Ясави, Туркестан, Казахстан</i>
Токтагазин Муратбек	<i>к.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Халилов Абдигани	<i>PhD, проф., КНУ им. Ж. Баласагына, Бишкек, Кыргызстан</i>
Ченгел Хулия Касапоглу	<i>PhD, проф., Анкара Хаджи Байрам Вели университет, Анкара, Турция</i>
Шайхитдинова Светлана	<i>д. филос. н., проф., Казанский федеральный университет, Казань, Россия</i>
Шиндалиева Менликул	<i>д.ф.н., проф., ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан</i>
Шестеркина Людмила	<i>д.ф.н., проф., Южно-Уральский государственный университет, Челябинск, Россия</i>
Шульцман Петр	<i>к. искусств. н., доцент, Российский государственный университет, Москва, Россия</i>

Ответственный редактор, компьютерная верстка: **Г. Базылхан**

Ответственный секретарь: **Г. Ертасова**

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402

Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31413) E-mail: vest_journalism@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ЖУРНАЛИСТИКА

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК.

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16995-Ж от 27. 03. 2018 г.

Периодичность: 4 раза в год.

Тираж: 17 экземпляров. Подписано в печать: 09.06.2020.

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172) 709-500 (вн.31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРИХЫ

<i>Асанов К.Д.</i> Академик Е.А. Бөкетов шығармашылығының ұлттық публицистиканы дамытудағы рөлі	8-15
---	-------------

ЖУРНАЛИСТИКАНЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

<i>Әшірбаев Б.Т.</i> Журналистиканың идеологиялық функциясы және мемлекеттік мүдде	16-23
<i>Белдібекова Ә., Ертасова Г.</i> Қазіргі журналистика жанрларының даму үдерісі....	24-29

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Сыр өңірі әйел публицистерінің шығармашылық ерекшеліктері	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Отандық БАҚ-қа контент-талдау	37-46
<i>Сәуірбаева Ә.Ж., Гавра Д.П.</i> Қазіргі ақпараттық қоғамның теориялық мәселелері	47-58

БАСПА ІСІ

<i>Күзембай А.С., Негізбаева М.О., Күзембай У.С.</i> Кітап ісіндегі манхва жанры: тарихы мен даму болашағы	59-68
--	--------------

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> «Хабар» телеарнасы аудиториясының қажеттілігі мен қызығушылығын зерттеу	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> «Культура» (Россия) телеарнасының мысалында бейіндік емес мамандық студенттеріне «Тележурналистика» тақырыбын оқытудың ерекшеліктері	81-88

ЖАҢА МЕДИА

<i>Есенбекова Ұ.М., Құтым Б.</i> Ақпараттық кеңістіктегі трансмедиадың тұжырымдық негіздері	89-95
---	--------------

PR ТЕХНОЛОГИЯСЫ

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Қазақстанның имиджін қалыптастырудағы сыртқы саяси факторлар	96-108
---	---------------

Contents

HISTORY OF JOURNALISM

- Asanov K.D.* The role of the work of academician E. Buketov in the development of national journalism 8-15

THEORY AND PRACTICE JOURNALISM

- Ashirbayev B.T.* Ideological functions and national interests in the journalism 16-23
Beldibekova A., Yertassova G. Tendency in the development of modern genres of journalism 24-29

THE MEDIA AND SOCIETY

- Yermaganbetova Z.N.* Originality of creative work of women publicists of the Kyzylorda region 30-36
Kanzatova A.K. Content analysis of the native media 37-46
Sauyrbaeva A., Gavra D.P. Theoretical aspects of the modern informational society 47-58

PUBLISHING

- Kuzembay A.S., Negizbayeva M.O., Kuzembay U.S.* Manhwa genre in the book business: history and development prospects 59-68

TV AND RADIO JOURNALISM

- Kertayev R.D., Gezgin S.* Studying the interests and necessity of the audience of the «Khabar TV channel» 69-80
Fedorova N.V. Peculiarities of teaching the theme «TV Journalism» on the example of the channel «Culture» (Russia) for students non-core specialties 81-88

NEW MEDIA

- Yessenbekova U.M., Kutym B.* Conceptual foundations of transmedia in the information space 89-95

PR TECHNOLOGIES

- Babazhanova D.M., Takhan S.Sh.* The main foreign policy factors of Kazakhstan's country image formation 96-108

Содержание

ИСТОРИЯ ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Асанов К.Д.</i> Роль творчества академика Е.А. Букетова в развитии национальной публицистики	8-15
---	-------------

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ

<i>Аширбаев Б.Т.</i> Идеологические функции и национальные интересы в журналистике	16-23
<i>Белдибекова А., Ертасова Г.</i> Тенденции развития современных жанров журналистики	24-29

СМИ И ОБЩЕСТВА

<i>Ермаганбетова З.Н.</i> Своеобразие творчества женщин-публицистов Кызылординского региона	30-36
<i>Канзатова А.К.</i> Контент-анализ отечественных СМИ	37-46
<i>Саурбаева А., Гавра Д.П.</i> Теоретические аспекты современного информационного общества	47-58

ИЗДАТЕЛЬСКОЕ ДЕЛО

<i>Кузембай А.С., Негизбаева М.О., Кузембай У.С.</i> Жанр манхва в книжном деле: история и перспективы развития	59-68
---	--------------

ТЕЛЕРАДИОЖУРНАЛИСТИКА

<i>Кертаев Р.Д., Гезгин С.</i> Изучение интересов и потребностей аудитории телеканала “Хабар”	69-80
<i>Федорова Н.В.</i> Особенности преподавания темы «Тележурналистика» на примере телеканала «Культура» (Россия) для студентов непрофильных специальностей	81-88

НОВЫЕ МЕДИА

<i>Есенбекова У.М., Кутым Б.</i> Концептуальные основы трансмедиа в информационном пространстве	89-95
---	--------------

ТЕХНОЛОГИИ PR

<i>Бабажанова Д.М., Тахан С.Ш.</i> Основные внешнеполитические факторы формирования странового имиджа Республики Казахстан	96-108
--	---------------

БАҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМ / СМИ И ОБЩЕСТВО
/ MASS MEDIA AND SOCIETY

ХҒТАР 19.41.09

З.Н. Ермағанбетова

*Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, Қызылорда, Қазақстан
(E-mail: Zuhra_9195@mail.ru)*

Сыр өңірі әйел публицистерінің шығармашылық ерекшеліктері

Аннотация. Қазақ журналистикасының тарихында әйелдер публицистикасының алатын орны бөлек. Қарлығаш қаламгерлер Нәзипа Құлжанова, Сара Есова, Нағима Арықова, Аққағаз Досжанова, Мәриям Сейдалинардың журналистік жолы ғылыми зерттеу жұмыстарына арқау болғанын білеміз.

Бұл мақалада Сыр бойындағы әйелдер публицистикасының даму барысы сөз болады. Аймақ басылымдарында ұзақ жыл еңбек етіп, шығармашылық шеберлігімен ерекшеленген әйелдер қауымы туралы ой айтылады. Олардың мерзімді басылым және телевизия саласындағы қарым-қабілеттері таразыланады. Ақпарат құралдарын басқару ісіне мән беріледі. Аймақ журналистикасының дамуына қосқан үлесі айқындалады. Автор аталмыш тақырыпты зерттеуді жалғастыру болашақтың еншісінде деген тұжырым жасайды.

Түйін сөздер: әйелдер публицистикасы, қазақ журналистикасы, шығармашылық шеберлік, мерзімді басылым, телевизия саласы, ақпарат құралдары.

DOI : <https://doi.org/10.32523/2616-7174-2020-131-2-30-36>

Түсті: 28.04.20 / **Қайта түзетілді:** 12.05.20 / **Жарияланымға рұқсат етілді:** 09.06.20

Кіріспе. Қазақтың алғашқы журналист қыздары дегенде Нәзипа Құлжанованың есімі ойға оралады. Әрине, Нәзипа апамыз өзі бас болып, қазақтың тілші қыздарына журналистикаға апаратын жол салып берді. Одан кейін журналистиканың пұшпағын илеген қазақ қыз-келіншектерінің қатары Сара Есова, Нағима Арықова, Аққағаз Досжанова т.б толыққанын тарихтан білеміз.

Бұл тұрғыда ғылыми зерттеу жұмыстары жүргізілді. З. Сағыбаева «Қазақ әйелдерінің публицистикалық мұрасы» [1] деген тақырыпта кандидаттық диссертация қорғаса, Л. Ахметованың «Қарлығаш қаламдастар» деп аталатын ғылыми еңбегі жарық көрді [2].

Ал алаштанушы-ғалым Қайрат Сақ: «Журнал басшылығы ұлт баспасөзі тарихында тұңғыш рет қазақ қыздарын тілшілік қызметке тартады. Басылымда тырнақалды туындылары жарық көрген Сақыпжамал Тілеубайқызы, Мәриям Сейдалина, Күләйім Өтегенқызы - қазақ қыздары арасынан шыққан алғашқы журналистер» деген пікір айтады [3]. Аталған қазақтың қайсар қыздары қоғамдағы өзекті жағдайларға бей-жай қарамай, өз үнін білдіріп, мақалалар жариялаған. Баспасөз ісіне араласып, белсенділік танытқан.

Әдістеме. Әйелдер - отбасының ұйытқысы, бала тәрбиелеумен қатар қоғамдық жұмыстарға да белсене араласатынын өмір көрсетіп жүр. Осындай қаламгер апалардың жо-

лын Сыр өңірі әйелдері де жалғастыруда. Мерзімді басылымдарда ер-азаматтармен бірге ел жағдайы, әлеуметтік, тұрмыстық, оқу-ағарту мәселелеріне қаламгер қыз-келіншектер бей-жай қарамай, қал-қадірінше өз үндерін қосып отырды. Өңірімізден шығатын барлық басылымдарда журналистика мамандығын бітірген қыз-келіншектер қызмет атқарады. Қоғамдық ойдың қозғаушы күші - журналистика саласының абыройын асқақтатып жүрген нәзік жандылар аз емес. Облыстық «Сыр бойы» газеті аймақтық журналист қыздардың буынын қалыптастырды. Олардың бірқатары облыстық бұқаралық ақпарат құралдарының қалыптасуына өз үлестерін қосып, басы-қасында жүрді. Енді біреулері бүгінгі таңда газет редакторлары.

Өңірлік журналистика тарихын зерттеу барысында біздің Сыр бойындағы алғашқы кәсіби әйел журналист кім? Қай басылымда қызмет атқарған? Жалпы әйелдер публицистикасы қалай дамуда? деген сұрақтар қызықтырды. Осы мақсатта мұрағатты, облыстық аға басылымның тігінділерін қарастырдық. Нақтылай түсу үшін редакция ұжымынан, көнекөз тілшілерден сұрастырғанмызда Рысты Бекбергенованың есімін атады. Өйткені «Ленин жолы» деген атпен жарық көрген тұста журналистика мамандығын бітіріп, 1960-1988 жылдар аралығында газет тілшісі болып қызмет атқарған осы кісі екен. Бұл жайында журналистің өзі былай деп еске алады:

«— 1961 жылы ҚазГУ-дың журналистика факультетін бітіріп, Сыр бойына келдім. Облыстық газетте көп жылдар бойы кіл жігіттердің ортасында жалғыз өзім еңбек еттім. Қызық еді, бұл әйел заты-ау деп қымсынып жатқан олар жоқ, қысылып-қымтырылуды мен де білмеймін, будақтаған көк түтіннің ортасында отырып, мақала дайындаймын. Газет кезекшілігін өткеріп, іссапарға да шығып келемін. Оның арасында отбасы тірлігі, ата мен ене, бала күтімі, туған-туыстың, құда-жекжаттың барыс-келісі бар, бәріне де үлгіруші едім. Енді ойлап отырсам, 4 редактормен қызметтес болған екенмін» [4].

Осылайша алғашқы еңбек жолын Ж. Тілепбергенов, А. Тоқмағамбетов, Ә. Қоңыратбаевтай ұлт қаймақтарының ізі қалған қара шаңырақтан бастайды.

Рыстының жазу қабілеті осы басылымда қалыптасады. Журналистік жолында ақпараттық хабарламадан бастап, мақала, рецензия, очерк жанрында жазылған сан алуан тақырыптарға қалам тартты. Ал өлеңдері өз алдына бір төбе. Сөйтіп 1961 жылы облыстық басылымның мәдениет бөлімінде әдеби қызметкер, кейін меңгерушісі болып, 27 жыл бойы үздіксіз қызмет етеді. Газеттің күнделікті өміріне бірден көндігіп, қысқа жазуға, өмір көріністерін мүлтіксіз тарқатуға машықтанады. Рысты Бекбергенова тілшілік қызметінің алғашқы кезеңінде бүгінде атақты ақын болған Шәмшібай Сариевтің редакцияға алып келген тырнақалды туындыларын қарап, жас талапкерге жол сілтеп жіберген екен. 1960-80 жылдарда мәдениет, оқу ағарту, отбасылық құндылықтарды насихаттауда, еліміздің алға қойған міндеттерін түсіндіруде ақын, журналист ретінде өлшеусіз еңбек етті. Бүгінгі күнге дейін қаламы қолынан түспей, мерзімді басылымдарға өлеңдері мен мақалаларын тоқтаусыз жариялап тұрады.

Талқылау. Қаламгер «Қарашаңырақ» атты мақаласында көз майы мен қол еңбегін қажет ететін газет жұмысының қиындау тұсын: «Біздің кезіміздегі газет қандай еді?! Тықылдаған жазу машинкасы, оның өзіне де кезек болатын. Баспахананың барлық жұмысы қолмен атқарылушы еді. Күні бойы іссапарда болып, кешкілік оны жазып, түнімен газетте кезекшілік атқаратынбыз. Қомшабай Сүйенішев, Мырқы Исаев, Қабыл Дүйсенбаев, Шайзада Рахметбеков, Сақтаған Есмаханов сынды әріптестерімнің қарымды қаламын былай қойғанда олардың азаматтығы, адамгершілігінің өзі таңдай қақтырарлықтай еді. Күнделікті газетті, ондағы шыққан мақалаларды талқылап, кемшілігін, жетістігін жасырмай айтып жататынбыз», - деп еске алады [5].

Ол заманда «қыз балаға лайық емес» делінетін мамандықты игеріп кеткен қайсар қыздың шығармашылық ғұмырында жиған-тергені бүгінде 8 кітапқа топтастырылған. Он-

дағы жазбалардың барлығы дерлік өмірдің дәл ортасынан жазылған тағылым тәрбиеден тұрады. Қазақстан Жазушылар Одағының мүшесі, ақын Әскербек Рақымбекұлы: «Рысты - жырынан шуақ төгілген Сыр бойының алғашқы кәсіби журналист қызы. Ата басылымнан қаламын ұштаған қаламгердің бүтін шығармашылық жолы Сыр елімен біте қайнасып жатыр» деген пікір айтады [6]. Олай болса Сыр өңірі әйелдер журналистикасының көш басында Рысты Бекбергенова тұр деп айта аламыз.

Табан аудармай бір басылымда отыз жылға жуық еңбек еткен, әлі де өз шығармаларымен Сыр өңірі публицистикасына үлес қосып келе жатқан ардагер-журналистің күш-қайраты мен ерік-жігері, қаламгерлік қуаты жас журналистерге үлгі.

Аймақ журналистикасының дамуына үлес қосқан әйелдер қауымының алдыңғы қатарында Несібелі Рахметтің есімін айта кеткен орынды. Қазақ мемлекеттік ұлттық университетінің журналистика факультетін бітірген соң, ақпарат саласындағы еңбек жолын облыстық радиода бастады. Бертін келе аудандық «Сырдария», облыстық «Сыр бойы» газеттерінде түрлі тақырыпта қалам тербеп, оқырманның оң бағасына ие болды. «Қазақстан-Қызылорда» телеарнасында тілші, редактор қызметін атқарды.

Шығармашылықпен мектеп қабырғасынан бастап айналысқан. Түрлі тақырыптағы әңгімелері мен новеллалары, эсселері мен әзіл-шыны аралас мөлтек әңгімелері облыстық, республикалық басылымдарда жарияланып келеді. Әңгімелер мен новеллалары жинақталған «Бір нәзік сезім» (1999), мақалалар мен очерктер топтастырылған «Мен табынған күдірет» (2001), әңгімелер, новеллалар, эсселер, ойлар, этюдтерден тұратын «Құмырсқа тірлік» (2006) атты жинақтары жарық көрген. 2009 жылы «Сырдария кітапханасы» көптомдығының құрамында «Жиденің гүлі» атты кітабы бар. Қазақстан Жазушылар Одағының мүшесі (2010).

Журналистің «Құмырсқа тірлік» кітабына ел мен жер, адами қасиеттер, жастық, махаббат жайындағы жазбалары топтастырылған [6]. Автор сондай-ақ, қоғамдағы өзгерістер мен келеңсіздіктер туралы өзінше ой толғайды. Қаламгер шығармашылығының алтын арқауы – өнер иелері жайлы эсселері шуақты сезіммен әсерлі оқылады. «Мәңгілік муза» эссесі қайталанбас өнер иесі, қазақ өнерінің би өнерін қалыптастырған өрістеткен адам – Шара Жиенқұлова туралы.

Эсседе ұлтымыздың кенжелеп қалған би өнерін Шараның өз қолымен жасап қана қоймай, өз төлі, перзенті іспетті болған осынау қимыл, қозғалыс өнерін кәсіпқойлық, яғни профессионалдық деңгейге жеткізіп, шырқау биікке көтергені баяндалады. Мұнан басқа жырау Алмас Алматов туралы «Ақжолтай күн, ақ бата», әке жайында «Менің әкем», туған жерге арналған «Қасиетті мекен», «Үй саудалаушы», «Бастықтар», «Еңлік» әңгімелері, «Махаббат», «Бір нәзік сезім», «Жан жұбанышы» новеллалары, «Көгілдір көктем», «Құм қызғалдағы», «Аққулар», «Шілде сыйы» табиғат этюдтері т.б. туындылары бар.

Журналист Несібелі Рахметтің тележурналистика саласында атқарған шаруалары да аз емес. «Қаракөз», «Әйел. Әсемдік. Өлем» атты тележурналдары мен басқа да әдеби, мәдени, әлеуметтік тақырыптардағы хабарларын көпшілік қызыға көрді.

Сыр бойындағы алғашқы телеарнаның іргесін қалаған журналистердің бірі - Айткүл Шалғынбаева. Оның журналистік жолы телеарна тарихымен сабақтас. Олай дейтініміз облыстық «Қазақстан-Қызылорда» телеарнасы 1991 жылы 30 сәуір күні өзінің жұмысын бастаған болатын. Келесі күні қызыл империяның соңғы мерекесі – 1 мамыр парадынан журналист Баян Исламбаева екеуі жылжымалы телестанса арқылы бірінші рет орталық алаңнан тікелей репортаж жүргізеді [8, 49 б.].

Тележурналист бірнеше бағдарламаның авторы. Аймақтың даму қадамдарымен бірге өскен, әр жылда әртүрлі «Аптадағы Ақмешіт», «Ой Таразы», «Апта Айырық» деп аталған сараптау бағдарламаларында қазақ елінің қалыптасу кезеңдерінен бастап, бүгінгі күнге дейінгі өсу, өркендеу баспалдақтары сараланып, еліміз бен аймақтың әрбір даму қадамда-

рындағы жетістіктер мен түйткілді мәселелері сарапқа салынады. Хабар барысында байыпты ойлар айтылып, хабардың студия қонақтары ҚР Парламент, мәслихат депутаттары, билік өкілдері тақырыптың мәнін аша түсті.

Сондай-ақ, «Алқа» пікірталас телеклубы, «Ой мінбер», «Ашық әңгіме» хабарлары арқылы көпшілік көңіліндегі өзекті мәселелерді қозғады. 1993 жылы режиссер Ертай Ақмағанбетовпен бірге «Отан деп соққан жүрегі» атты Ауған соғысында ерлікпен қаза тапқан Батыржан Шалғынбаев туралы деректі фильм түсірді.

Әсіресе, «Сөз Анық» сараптау бағдарламасы өңіріміздегі күрмеуі қиын проблемалардың жоғары деңгейде шешілуіне салмақты септігін тигізді. Филология ғылымдарының докторы, профессор Амантай Шәріп республикада облыстық телеарналар ішінде сараптама-лық бағдарламаны алғаш шығарған Айткүл Шалғынбаева екенін айтады.

Сондай-ақ, тележурналистің «Ашық әңгіме» хабарына қатысқан қазақтың біртуар жарық жұлдызы марқұм Ақселеу Сейдімбековтің бүкіл Қазақстан бойынша екінші теле-сұхбаты алтын қорда сақталған. Бірнеше жыл экраннан түспеген «Алқа» саяси телеклубы, «Ой Мінбер», «Ашық әңгіме» қоғамдық саяси, «Сәті түскен сұхбат» сынды танымдық хабардың іздеп көрер өз көрермендері болды.

Түйіндей айтсақ, Айткүл Шалғынбаева ел тағдыры, ұлт мүддесін алдыңғы орынға қоятын, сол жолда батыл қадамдарға бара алатын, өзіндік пікірі бар қаламгер.

Тәуелсіздік жылдарында аймақ басылымын басқарған алғашқы әйел редактор Сәрсенкүл Бикожа десек қателеспейміз. Журналистік жолын облыстық «Ленин жолы» (қазіргі «Сыр бойы») газетінен бастаған. 1997 жылдан осы күнге дейін қалалық «Ақмешіт ақшамы» газетінің редакторы. Қазіргі күні бұл газет «Желтоқсан» ЖШС-не қарайды.

Сәрсенкүл Бикожа өз тұсының күн тәртібінде тұрған көкейтесті мәселелерін қозғайтын ықшам да, өткір мақалалар мен корреспонденцияларды көп жазған. Қашан да өтір ойларымен, өзіндік пікірлерімен, ерекше көзқарастарымен көрініп жүрген Сәрсенкүл Бикожаны оқырмандар жақсы таниды.

Мәселен, «Еңбек еткенмен, ішіп жемейсің» корреспонденциясында автор жекешелендіру саясатының оңды нәтиже бермей тұрғанын сынайды [9].

«Айта беретін несі бар, жекешелендіру саясатымен шаруашылықтарымыз өндірістік кооператив, серіктестіктер болып қайта құрылды. Жергілікті әкімшіліктің ықпалымен, кей жерлерде тұрғылықты халықтың қалауымен, «сол елдің көсегесін көгертіп, барша жұрттың аузын аққа тигіземін» деп сендіре білген ат үстіндегі білекті азаматтар төраға креслосына жайғасты.

Жекешелендіру деген ұғымның өзі де байқатып тұрғанындай жеке жерім, өзен, көлім, көлігім болады екен деген олардың үміттері әдіре қалып, бәрінің де жерін, көлігін біріктіріп, ортақ меншікке қосты. Баяғы колхоздастыру кезіндегідей. Содан ел сеніміне кірген төраға олардың барлық меншігін қарамағына жинап алып, содан түскен табыстан үлес беремін деді. Сөйтіп аңқау ауылдықтың түсемін жылытты.

Жекешелендіруге бейімделу үшін әркім де ең бірінші кезекте өз мүддесін, өз қарнын ойлауға тиіс. Бұрынғы қоғамдық, жалпы ортақ меншіктен гөрі жеке адамның өз мүддесін алдыңғы кезекке қоюын дұрыс түсінетін мезгіл жеткен де сияқты.

Ал, егін-терін жиналып, өнім қамбаға түскеннен кейін ұл мен қызын киіндіре алмаған, ең әрісі дастарханына дәмді тамақ қоя алмаған ауылдағылардың «іш қазанын» түсінуге болады. Бәрінен де қиыны қарапайым халық нанға май жағып, жей алмай жүргенінде оның өндірген өнімі есебінен біреулердің жайлы үй салып, жүйткіген көлік мінуі».

Осылайша журналист ауылды аралай жүріп, онда тұратындардың жағдайын салыстырады. Қай кездегідей кеңсе, қырман, қамба манайындағылардың үйі де, қарны да үлкен, дастарханы кең, қолы ашық. Сорлы күрішші механизаторлардың жүздері жабырқаңқы, тар үйлері қоңыр салқын, теңгелері жоқ, дастарханында нан мен қант. Солар терлеп-тепшіп

еңбек етпесе, қамбаға құйылған ақ күріш өз-өзінен пайда болған жоқ қой.

Ал қара жерге егіс егіп, ақ күріш өндіргендердің басым дені күні-түні шаруашылық кеңселерінің алдын торуылдап, төрағаға бір, бухгалтерге бір, одан экономиске бір қарап жаутаң қағып жүргеніне ауыл басшыларының назарын аудартады.

Мұнан басқа «Колледж ішіндегі лицей» «Тікұшақ неге құлады?», «Марсқа ұшатын шығармыз», «Биліктегілердің танымалдылығы қандай?», «Көшербаевтың кереметтілігі не?», «Көшелердің гарантиясы бар ма?», «Ақын М. Ниязов алтын домбыраны алып келген жок» т.б. проблемалық мақалалары мен «Авторитет» (С. Шаухамановпен), «Абаттандырудың да айтары бар» (А. Мұхимовпен), «Жүрегінен шығып, жүректерді қозғар әр ісі» (Ғ. Қазақтаевпен), «Арман-қиял бізді алысқа жетелейді» (Р. Бохановамен) сұхбаттары бар.

Сәрсенкүл Бихожа шебер журналист қана емес, тәжірибелі редактор, ұйымдастырғыш, жаңашыл басшы. «Ақмешіт ақшамы» газеті облысымыздағы компьютерлік теріліммен, офсеттік әдіспен, яғни жаңаша газет басу технологиясымен жарық көрген алғашқы газет. Газет күні бүгінге дейінгі өзінің тарихында қайсыбір мәселеде болмасын алғашқы болуды үрдіске айналдырған. Тақырып қоюдағы тапқырлығы үлгі аларлық. Ол басқарған «Ақмешіт ақшамы» тәуелсіз газетін жастар да, орта буын өкілдері де оқиды. Кейбір басылымдардың батылы жете бермейтін тақырыптарды осы басылымнан оқуға болады. Бұл редактордың ұстанымына, табандылығына байланысты.

Қорытынды. Қазіргі қазақ журналистикасының жетпіс-сексен пайызын қазақ қыздары құрап отыр. Алдыңғы толқын апалардың жолын лайықты жалғастырып келе жатқан қаламгер қыздар қатарында «Апта кз» газетінің редакторы Бибайша Алпысбаева, тележурналистер Қаршыға Есімсейітова, Айсұлу Қасымова, «Сыр бойы» газетінен Гүлжазира Жалғасова, Жұмакүл Оралбаева, Айнұр Батталова, «Тіршілік тынысы» газетінің редакторы Сәуле Ерімбет т.б. есімдерін атауға болады.

Демек, қазақ журналистикасының көшін бастаған ер азаматтардың ісін қазақ қыздары жалғап келеді деген сөз. Қоғамның үні мен көзі хәм құлағына айналған бүгінгі БАҚ-та қарақөз қыздарымыз қоғамдық мәселелерге үн қатып, өзіндік ойын, өзіндік көзқарасын айқын, әрі ашық білдіріп келеді.

Сыр өңіріндегі әйелдер публицистикасының ерекшеліктерін бір мақала аясына сыйғызу мүмкін емес. Олардың әрқайсысының шығармашылық жолы бір-бір тақырыпқа арқау боларлықтай. Сондықтан аймақ журналистикасының тарихын толыққанды зерттеу болашақтың еншісінде.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Сағыбаева З. Қазақ әйелдерінің публицистикалық мұрасы. // Кандидаттық диссертация жұмысы. –Алматы: 1999 -130б.
- 2 Ахметова Л. Қарлығаш қаламдастар. - Алматы: Қазақ университеті. 1993. –112 б.
- 3 Хасан С. Қазақтың алғашқы журналист қыздары. https://www.inform.kz/kz/kazaktyn-algashky-zhurnalist-kyzdary_a2933611 (Қаралған күні: 05.04.2020)
- 4 Жалғасова Г. Қаламгерлікті мұрат тұтқан қыз // Сыр бойы. – 2009. – 1 шілде. -№47. 3 б.
- 5 Бекбергенова Р. Қара шаңырақ. // Сыр бойы. – 2016, 16 сәуір.-№38.-4 б
- 6 Рахымбекұлы Ә. Қайта құрудың қадамдарын көрдік // Сыр бойы. – 2015. 1 шілде.-№51.-7б.
- 7 Рахмет Н. Құмырсқа тірлік. – Қызылорда: Тұмар. 2006. – 272 б.
- 8 Сырдың сырлы сандығы. // Шығарушылар алқасы: Ж.Қарабала, Н.Рахмет, Ғ.Бәйімбет, А.Қасымова, Б.Қалдыбаева, Н.Шахметов, Е.Мырзабеков. - Қызылорда: Тұмар. 2011. – 288 б.

9 Биқожа С. Еңбек еткенмен, ішіп жемейсің. // Ақмешіт ақшамы. -1998, мамыр.- №24. 2-б.

З.Н. Ермаганбетова

*Кызылординский государственный университет им. Коркыт Ата,
Кызылорда, Казахстан*

Своеобразие творчества женщин-публицистов Кызылординского региона

Аннотация. В истории казахской журналистики женская публицистика занимает особое место. Начало научно-исследовательской деятельности первых публицистов, Назипы Кулжановой, Сары Есовой, Нагимы Арыковой, Аккагаз Досжановой, Мариям Сейдалиной, было заложено в годы их журналистской деятельности.

В данной статье рассматривается процесс развития женской публицистики в регионе Сыра, прослеживается творческий путь женщин-журналистов, на протяжении многих лет трудившихся в печатных изданиях, на телевидении и внесших большой вклад в развитие журналистики края. Также в статье говорится о вопросах, связанных с управлением в сфере информации.

Автор статьи отмечает, что названные проблемы являются предметом его дальнейших исследований.

Ключевые слова: женская публицистика, казахская журналистика, творческое мастерство, периодические издания, телевидение, средства информации.

Z.N. Yermaganbetova

Korkyt Ata Kyzylorda State University, Kyzylorda, Kazakhstan

Originality of creative work of women publicists of the Kyzylorda region

Abstract. In the history of Kazakh journalism, women's journalism has a special place. The beginning of the research activities of the first publicists Nazipa Kulzhanova, Sarah Esova, Nagima Arykova, Akkagaz Doszhanova, Mariam Seydalina was laid in the years of their journalistic activities.

This article discusses the development of women's journalism in the Syr region, traces the creative path of women journalists who have worked in print media, on television and who have contributed to the development of journalism in the region for many years. The article also discusses issues related to information management. The author of the article notes that these problems are the subject of his further research.

Keywords: women's journalism, Kazakh journalism, creative skill, periodicals, television, media.

References

- 1 Sagybayeva Z. Kazak aielderining publicistikalyk murasy [Publicistic heritage of Kazakh women] // Candidate's dissertation work. Almaty, 1999, 130 p. [in Kazakh]
- 2 Akhmetova L. Karlygash Kalamdastar [Swallow writers]. (Almaty, Kazakh University, 1993, 112 p.). [in Kazakh]
- 3 Hasan S. Kazaktyn algashqy zhurnalist kyzdary [The first journalist girls of Kazakh], Available

at: https://www.inform.kz/kz/kazaktyn-algashky-zhurnalist-kyzdary_a2933611 (Accessed: 05.04.2020)

4 Zhalgasova G. Qalamgerlikti murat tutqan kyz [The girl who dreamed of writing], Syr boyi, 2009. №47. 3 p. [in Kazakh]

5 Bekbergenova R. Qara shanyraq [House of ancestors], Syr boyi, 2016. №51. 7 p. [in Kazakh]

6 Rakhymbekuly A. Qaita qurudyn qalamdaryn kordik [We have seen the steps of reconstruction], Syr boyi, 2015. №51, 7 p. [in Kazakh]

7 Rakhmet N. Kumyrskaya tirlik [Ant life] (Kyzylorda, Tumar, 2006, 272 p.).

8 Syrdyn syrly sandygy [Mysterious box of Syr] // Shygarushylar alqasy [graduate College]: Karabala Zh., Rakhmet N., Baimbet G., Kasymova A., Kaldybaeva B., Shahmetov N., Myrzabekov E. (Kyzylorda, Tumar, 2011. p. 288). [in Kazakh]

9 Bikozha S. Enbek etkenmen, iship zhemeisin [You work, but you don't eat or drink], Akmeshit akshamy, May 12, 1998. №22, 2 p. [in Kazakh]

Автор жайлы мәлімет:

Ермаганбетова З.Н. – филология ғылымдарының кандидаты, Қазақ тілі мен әдебиеті және журналистика кафедрасының аға оқытушысы, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университеті, Қызылорда, Қазақстан.

Yermaganbetova Z.N.- Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer of the Department of Kazakh language and Literature and Journalism, Korkyt Ata Kyzylorda State University, Kyzylorda, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Журналистика сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Қазақ баспасөзінің тарихы, журналистиканың теориялық және қолданбалы ғылымдары, қоғаммен қатынасы, көсемсөзі, баспасөз қызметі туралы мұқият тексеруден өткен материалдарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет) қолжазбаның қол қойылған 1 дана қағаз нұсқасын тапсырады және **Word** форматындағы нұсқасын **vest_journalism@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімдеуіне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):

- мақалалар үшін - 8 ден 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін болуы керек.

5. Мақала мәтінінің пішіні:

- Microsoft Word (docx) форматындағы файлда;
- Times New Roman шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- транслитерация **Library of Congress (LC)** жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланы құру сұлбасы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар) туралы метамәліметтердің мазмұны (Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template қараңыз)

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында қою әріппен жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады)

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде (курсивпен);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қоюмен)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі жартылай қоюмен белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қойылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелер/талқылау қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.]).

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмысының мекенжайы, телефоны және e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журнал жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттері:

1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»

БИН 010140003594

АО «Банк ЦентрКредит»

БИК Банка: КСJBKZKX

KZ978562203105747338

Кбе 16

Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Provision on articles submitted to the journal “Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Journalism Series”

1. Publication of carefully selected original scientific works in the field of journalism, publication of materials devoted to the scientific issues of the direction of historical, theoretical and applied research of journalism, public relations, journalism, publishing.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N.GumilyovEurasianNationalUniversity,MainAdministrativeBuilding,Office402)andbye-mail vest_journalism@enu.kz in Word format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors’ consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IRSTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author’s e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Keywords (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprtenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT):

Requisites:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859

- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859

- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«For the publication of the name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия: Журналистика»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в областях журналистики, связи с общественностью, публицистики, издательского дела.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_journalism@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. Также авторам необходимо представить сопроводительное письмо.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии, книги), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx); – шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2; – междустрочный интервал 1; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі / Образец оформления статьи / Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (жирным)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, об-

зор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. Каждой иллюстрации должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4.500 тенге, для сторонних организаций – 5.500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
БИН 010140003594
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: КСЖВКЗКХ
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859

-
-
- 2) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859
- 3) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859
- 4) РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: **Қайрат САҚ**
Жауапты редактор: **Гүлсім БАЗЫЛХАН**
Жауапты хатшы: **Гүлжазира ЕРТАСОВА**

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Журналистика сериясы.
- 2020. - 2 (131). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. - 118 бет.
Шартты б.т. - 7.5 Таралымы - 25 дана
Электронды нұсқа: [http: // buljourn.enu.kz](http://buljourn.enu.kz)

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды